

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναμφίβολα οι αρχαίοι Έλληνες δεν αντιμετώπιζαν τις σύγχρονες περιβαλλοντικές καταστάσεις και την επίλυσή των. Ωστόσο, αναγνωρίζεται η θέση των απέναντι στην φύση, στην διαχείριση και προστασία της στα τότε περιβαλλοντικά ζητήματα. Πρωτίστως προσεγγίζεται φιλοσοφικά η φύση αλλά και ο άνθρωπος σχεδόν από όλους τους προ-Σωκρατικούς έως και τους ύστερους Βυζαντινούς φιλοσόφους (Γοργίας, Σωκράτης, Πυθαγόρας, Πλάτων, Αριστοτέλης, Ιπποκράτης, Γαληνός, Μέγας Βασίλειος, Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ιωάννης Αργυρόπουλος, Γεώργιος Παχυμέρης, Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς κ.α.).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Κατά την διάρκεια αυτών των αιώνων, υπάρχει πληθώρα αναφορών από τις επιπτώσεις των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο φυσικό περιβάλλον και στον άνθρωπο. Ενδεικτικά, αναφέρεται ο Πλάτων στις αποφυλώσεις στην Αττική και τις επιπτώσεις από τα διαβρωτικά φαινόμενα θεωρώντας το ζήτημα αυτό επικίνδυνο για την περιβαλλοντική σταθερότητα. Αρκετά μεταγενέστερα στους Βυζαντινούς χρόνους επικεντρώνεται το οικολογικό ενδιαφέρον σε ζητήματα όπως είναι τα ρυπαντικά φορτία και οι τροποποιήσεις στα ποτάμια οικοσυστήματα, οι αέριοι ρύποι, η οπτική ρύπανση κ.α. Ορόσημο στους τότε προβληματισμούς αποτελεί το Ιπποκρατικό έργο «Περί αέρων, υδάτων και τόπων», χαρακτηριζόμενο ως το πρώτο παγκόσμιο οικολογικό σύγγραμμα, ενώ μέσω αυτού αναγνωρίζεται η φύση ως ο κύριος παράγων για τον ανθρώπινο βίο αφού η φύση αποτελεί το θεμέλιο της φιλοσοφίας, αισθητικής και ηθικής των αρχαίων Ελλήνων. Έτσι, τόσο στην αρχαία εποχή όσο και στις μετέπειτα περιόδους (ελληνιστική, βυζαντινή), είχαν αναπτυχθεί διάφορες προσεγγίσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας. Ενδεικτικό των προηγουμένων στην αρχαία Ελλάδα και για την διατήρηση των δασών, ήταν πλέον της Νομοθετικής εξουσίας, η προστασία μέσω της θρησκείας χαρακτηρίζοντας τα ιερά και τα αφιέρωσαν σε διάφορες θεότητες. Επίσης, ο Πλάτων στους “Νόμους” αναφέρει ότι το πρόστιμο στις περιπτώσεις της καταστροφής των δασικών εκτάσεων ήταν αρκετά υψηλό με αποτέλεσμα να δρα αποτρεπτικά στην καταστροφή των, ενώ από θρησκευτικής πλευράς οι αρχαίοι στα αφιερωμένα άλση εδέχοντο ότι τα δένδρα ήσαν κατοικίες των νυμφών και των δρυάδων. Άλλα νομοθετικά παραδείγματα μας παρέχει ο Σόλων σχετικά με τα υπόγεια και επιφανειακά ύδατα, αλλά και ο Πλάτων προτείνοντας διατάξεις για το πόσιμο ύδωρ, την άρδευση, καθώς και για την προστασία του από παθογόνους παράγοντες. Σχετικά με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος παρατηρείται ολοκλήρωση της Νομοθεσίας στο Βυζάντιο, όπου ταξινομούνται οι ρυπαντές ανάλογα με την δράση των και εκδίδονται κατάλληλες και σαφέστερες διατάξεις προστατεύοντας την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Πλέον των προηγουμένων, η σχέση της πόλης με το φυσικό τοπίο απασχόλησε και τον Αριστοτέλη, όχι μόνο υπό το πρίσμα της οικονομίας, αλλά και υπό αυτό της αισθητικής και του “χώρου”, αφού είχε προηγηθεί ο Ιππόδαμος ο Μιλήσιος, με το σύστημά του την “Ιπποδάμειο νέμησι”.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Πλάτων

Για την αποψίλωση της Αττικής και τις διαβρωτικές του εδάφους συνέπειές της:

“Τότε δε ακέραιος ούσα (η γή) τά τε όρη γηλόφους υψηλούς είχε, και πολλήν εν τοις όρεσιν ύλην είχαν” (Κριτίας, 11C).

Λόγω της εκτεταμένης υλοτόμησης άρχισαν τα νερά να φεύγουν προς τη θάλασσα λόγω της διάβρωσης των εδαφών:

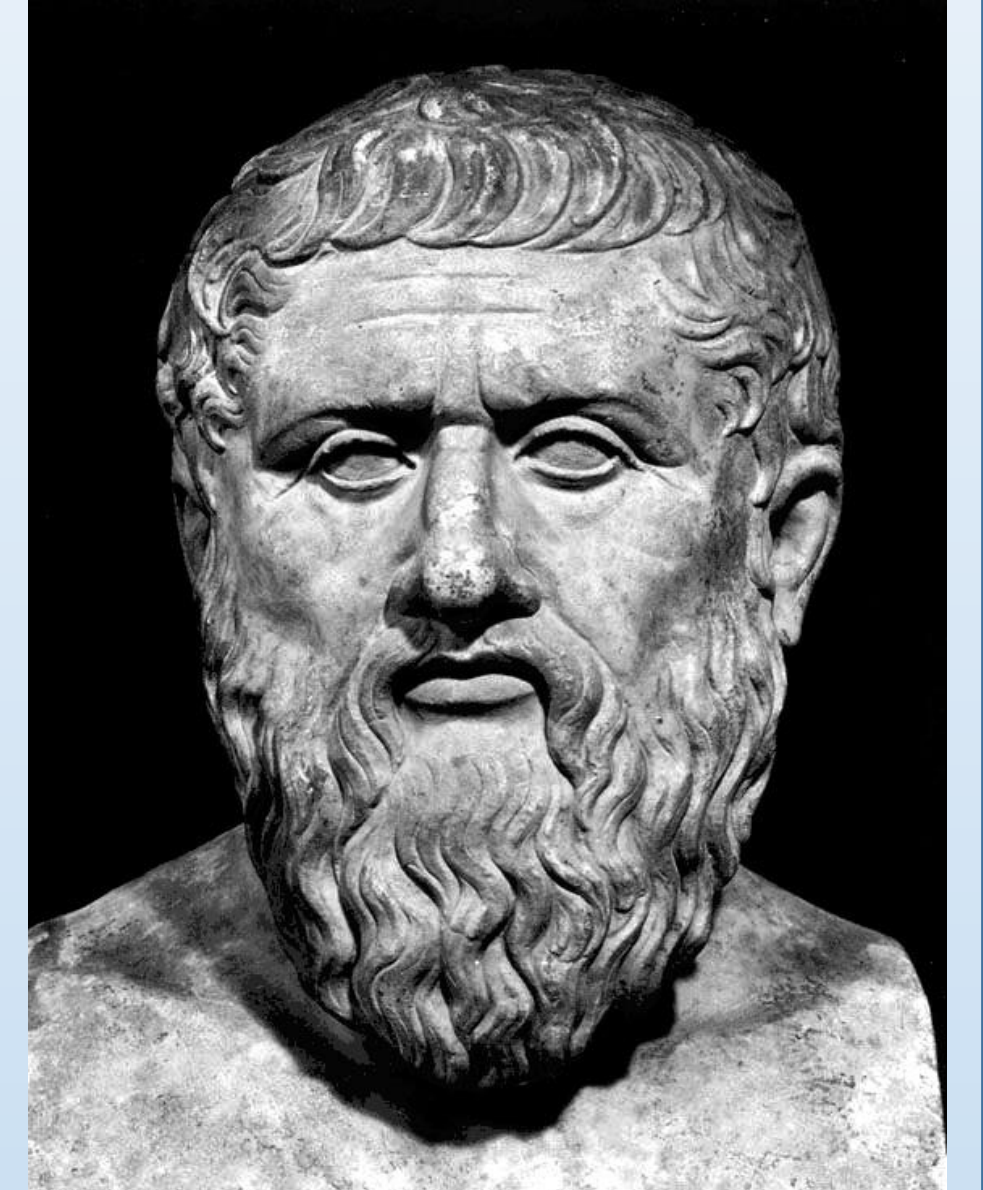
“(τότε) το κατ’ ενιαυτόν ύδωρ εκαρπούτο εκ Διός- ούχ ως νύν ρέον απο ψιλής της γής εις θάλατταν, αλλα πολλήν έχουσα και εις αυτήν καταδεχομένη”.

Περιγραφή της αποταμίευσης των υδάτων μέσα στα υπόγεια έγκοιλα:

“διαταμιευομένη το καταποθέν εκ των υψηλών ύδωρ εις τα κοίλα αφείσα» κλπ.) (Κριτίας, 111 Δ)

Για την αδελφότητα των εμβίων όντων στον «Τίμαιο»:

“(θεοί) της γάρ ανθρωπίνης συγγενής φύσεως φύσιν άλλαις ιδέαις και αισθήσεσι κεραυνύντες, ώσθ’ έτερον ζών είναι, φυτεύουσιν (δένδρα και φυτά και σπέρματα)” (Τίμαιος, 77A).

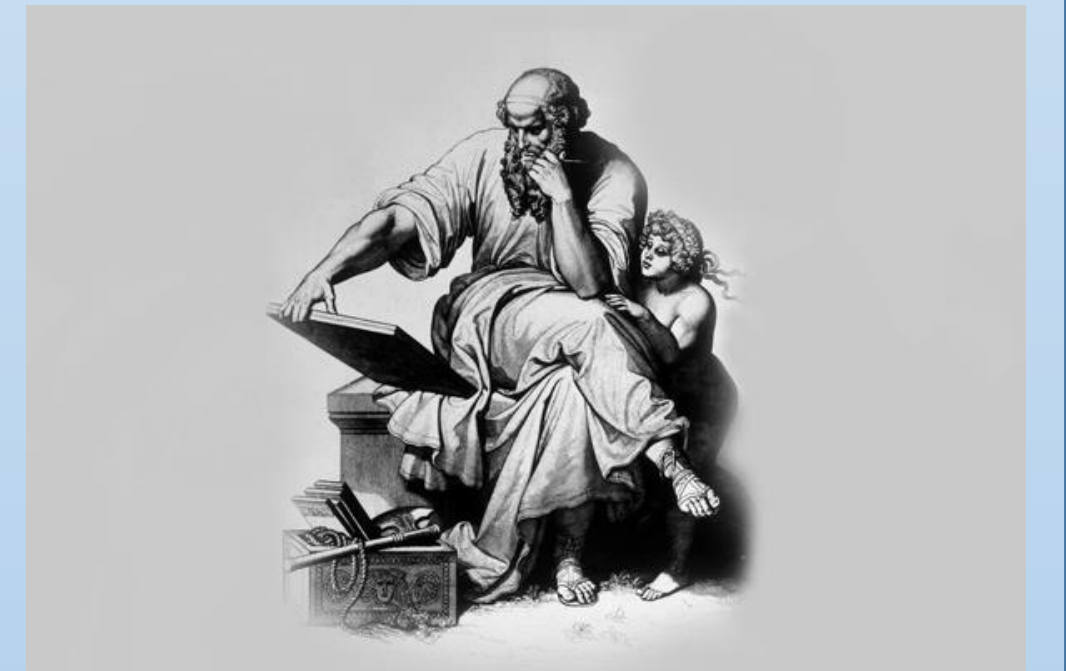

Σόλων

Ιδιαίτερη σημασία έδιναν οι αρχαίοι Έλληνες και ιδίως οι Αθηναίοι, στην καλλιέργεια

ελαιοδένδρων. Για το λόγο αυτό, προστάτευαν την

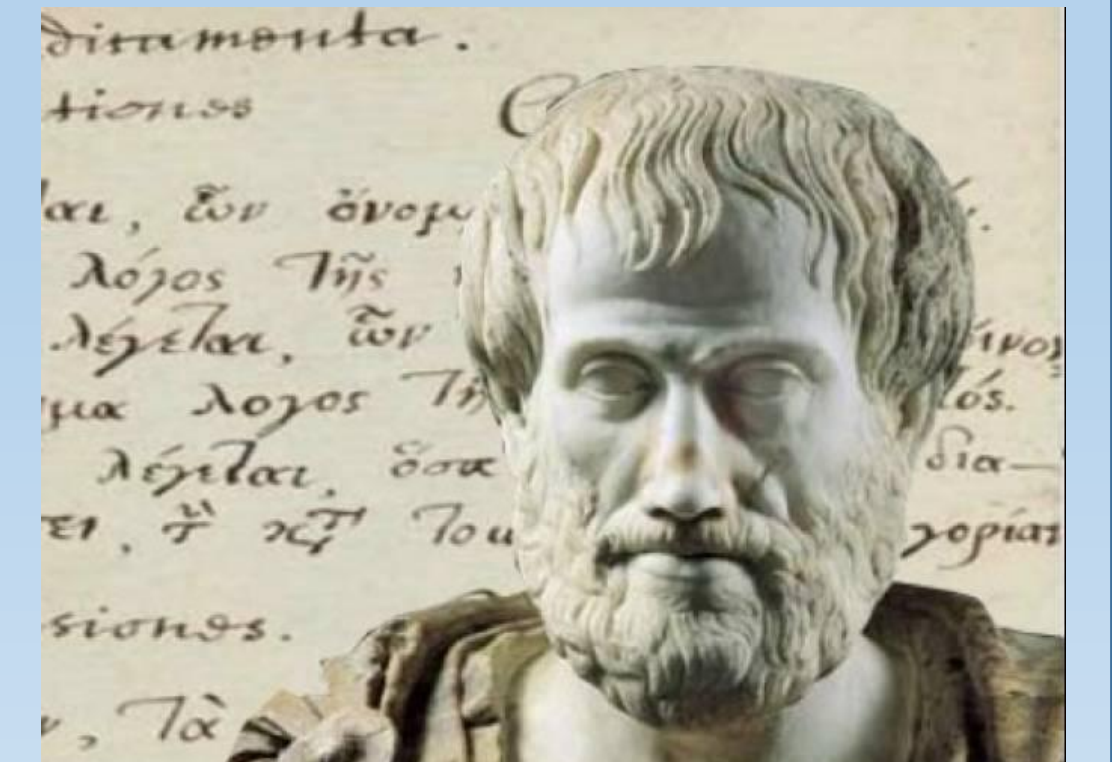
ελαιοκαλλιέργεια με ειδικούς νόμους του Σόλωνος, θεωρώντας πως ήταν: “Μέγιστον αγαθόν προς πάσαν του βίου θεραπείαν ο της ελαιάς καρπός”.

Αριστοτέλης

Η σχέση της πόλης με τη φύση απασχόλησε και τον Αριστοτέλη.

Στα “Πολιτικά” εμφανώς συνδέει την κατανομή των δραστηριοτήτων σε μια πόλη όχι μόνο με τους οικονομικούς παράγοντες, αλλά και με αισθητικούς και περιβαλλοντικούς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Διαπιστώνεται λοιπόν ότι το ενδιαφέρον για το περιβάλλον και την προστασία του είχε αποτελέσει ιδιαίτερη μελέτη και με σημαντικές επιστημονικές διαπιστώσεις στην αρχαιότητα και είχαν αναπτυχθεί ποικίλοι τρόποι για την προστασία του και με ιδιαίτερο νομικό ενδιαφέρον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αραβαντινός Σ., Νοεμ. 2010. Αρχέγονος Χριστιανισμός και Φυσικό Περιβάλλον. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Αριστοτέλους. “Πολιτικά”
- Δήμου Β., Νοεμ. 2010. Η Εκμετάλλευση της Χλωρίδας στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Δρόσος Β., Νοεμ. 2010. Η Τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Ιπποκράτους. “Περί Αέρων, Υδάτων, Τόπων”
- Κιτκίδου Κ., Νοεμ. 2010. Το Μετρικό Σύστημα στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Μανωλάς Ε., Π. Καρανικόλα, Σ. Ταμπάκης, Νοεμ. 2010. Αποδάσωση και Διάβρωση του Εδάφους στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Μοσχονάς Σ., Νοεμ. 2010. Φύση και Άνθρωπος στη Φιλοσοφία των Στωικών. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Πλάτων. “Κριτίας”
- Πλάτων. “Τίμαιος ή Περί φύσεως, φυσικός”
- Σκαναβή Κ., Μ. Σακελλάρη, Νοεμ. 2010. Στα Δέντρα Κατοικούσαν οι Μυθικές Δρυάδες. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Τζώρτζη Ν., Νοεμ. 2010. Ο Δημόσιος Χώρος στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Χατζόπουλος Ι., Νοεμ. 2010. Διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος στην Αρχαία Ελλάδα - Γεωργία. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.
- Φωτιάδης Γ., Α. Κυριαζόπουλος, Κ. Βιδάκης, Ε. Μαρκαντωνάκης, Σ. Μπαλάς, Νοεμ. 2010. Χρήσεις Αυτοφύων Ποωδών Ειδών στην Αρχαία Ελλάδα. Εις: “Το Φυσικό Περιβάλλον στην Αρχαία Ελλάδα”. Εκδ. Τμ. Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δ.Π.Θ.. Επιμ.: Ε. Ι. Μανωλάς.

